دویماهی‌یا زۆرداران

ل جهەکێ نێزیك ژ مە .. و ل دەمەکێ نێزیکتـــر ، خودایـێ مـەزن ـ ژ بـەر حکمەتـەکا ئـەو پـێ دزانـت ـ ئومـمەتا مـە ب زۆردارەکـی موبتـەلا کـــربوو ، زۆرداری‌یا وی ژ هندێ دەرباس بووبوو کو مرۆڤ ب تنێ پێ بێنەگرتن وسۆتن ، تەیر وتەوالا ل عەسمانا پی‌یێن خۆ ژ بەر هلدکێشان ، وماسی‌یان د بنێ بـەحران دا ژەهرا وی ڤەدخوار ، ب ئەزمانێ تیاترۆیێن خۆ و ل پێش چاڤێن جیهانێ هـــەمی‌یێ دگۆتن : ئەمین مە ڕۆژ بلندکری ، وئەمین وێ دهەلینین .. وهنـدەك جـاران ژی وی ودەستەکا وی مللـەت وەسا تـێ دگـەهاند کـو ئـەو یێـن هـاتین دا بمینـن ، ودوریشما وان یێ مەزن (جئنا لنبقی) وەکی فاتحێ نیشا زارۆکان دابوو !

ل سەر بلندترین کۆپێ گارەی (صەرحێ) خۆ دانابوو ، هەر وەکـی وی ژی وەکی برایێ خۆ (فیـرعەونێ مووسای) دڤیـا ب ڤـێ بلندی‌یـێ خـۆ بگەهینتـە خودێ !

شەڤەکا ڕەشـا درێـژ ب سـەر وەلاتـی دا ئینـا ، چەکچەکیلـە ب کۆلانـا دا بەردان ، دژمناتی‌یا ڕۆناهی‌یێ کر ، چرا ڤەمراندن ، دەمەك هات نـێزیـك مرۆڤ مرۆڤ نەوێرت د دلـێ خۆ دا بەحسێ (طاغووتێ) مەزن بکەت ، کـوڕ وبـاب لێك کرنە نەیار ، بـاوەری د ناڤبـەرا ژن ومـێران دا نـەهێلا ، گەلـەك جـاران ژ بێنتەنگی‌یان دا خەلکی مرن دخواست ، وحەسویدی ب خەلکێ قەبران دبر ..

ل شوينا ئاخا وەلاتی ب گول ورحانان بچینت ، وب ئاڤا شرینا دجلە وفراتی ئاڤدەت ب هزاران مرۆڤ ب ساخی د بن ئاخیٚ ڕا کرن ، و ب خوینا وان دارێن کەرب وکینا خۆ ئاڤدان .. ب هزاران لاو وجحێل ژ بەر دلێن دەیبابان برن ل نهالێن ئیرانیٚ ودەشتا کوێتیٚ و ل سەر خلفێن سێداران بەرزەکرن ، ومرادا دەیبابان یا مەزن کرە ئەو بەری مرنیٚ بزانن کانیٚ خۆشتڤیێن وان ب ساخی دزیندانکرینە ، یان ب ساخی د ئاخیٚ ڕا دچکلاندینە !

زەمانەکیٚ ڕەش بوو .. ڕەشتر ژ ڕوییٚ دکتاتۆری ، وتاریتر ژ دلیٚ وی ، وپیستر ژ دیرۆکا وی ، خودیٚ دزانت ئەگەر زەمانیٚ وی بەری هاتنا خوارا قورئانیٚ با ، ئەو دا سەری ژ فیرعەونی ستینت ، وجهەکیٚ گەلەکیٚ کێم د قورئانیٚ دا ئەو بۆ فیرعەون وهامانی وقاروونی دا هێلت .. د دەمیٚ حوکمیٚ خۆ دا وی ڕوییٚ هەمی طاغووت ودکتاتۆرێن دیرۆکیٚ سپیکر ، حەتا ڕاددەیەکیٚ مرۆڤێن شارەزا ب دیرۆکیٚ ڕەحمەت ل حەججاج وهێتلەر وییێن وەکی وان دباراند .

هەر چاوا بت بیٚ هیڤیاتییٚ ئێکا هند ژ خەلکی چێکر گەلەك کەسان ژ نەزانین ، یان ژ بێتەنگی هزر دکر هەر وەکی خودیٚ ژی ـ حاشا ـ ییٚ ل پشتا ڤی دکتاتۆری ، ئەگەر نە پا بۆچی هندە هەڤساریٚ وی بەردایە .. بۆچی هندە بێنا خۆ ل سەر (طوغیانا) وی فرەهـ کرییە ؟

(بوخاری وموسلم) ژ (ئەبوو مووساییٚ ئەشعەری) ڤەدگوهێزت ، دبێژت : پێغەمبەری ـ سلاڤ لیٚ بن ـ گۆتییە : ﴿ إنَّ اللّهَ لَيُمْلِي لِلظّالِمِ فَإذَا أخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ ـ هندی خودییە ل دویڤ زۆرداری بەرددەت حەتا وی دگرت ، وگاڤا وی ئەو گرت ئەو ژ دەستان خلاس نابت ﴾ پاشی پێغەمبەری ـ سلاڤ لیٚ بن ـ ئەڤ ئایەتە خواند : ﴿ وَكَذَلِكَ أخْذُ رَبِّكَ إذَا أخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ إنَّ أخْذَهُ

أَلِيمٌ شَدِيدٌ ـ وگرتنا خودايێ ته يا وەسايە ئەگەر وى خەلكێ وان گوندان ب عەزابێ دگرت يێن زۆردارى كرى ، هندى گرتنا وىيە ب عەزابێ يا ب ئێش ودژوارە ﴾ (هود : ١٠٢) .

ودەم هات وەعدا خودێ ب جه بێت ، ورۆژا زۆردارى ئاڤا ببت ، ئينا هەر ب وى كڤانێ وى هاڤێتێ ئەو هاتە وەرگێڕان ، وهەر ب وان دەستێن وى بۆ كرنا زۆرداريێ ب هێز ئێخستين ئەو هاتەگرتن ، وخودێ ئەگەر تشتەك ڤيا ئەگەران بۆ پەيدا دكەت ، وزۆردار ئەگەر زێدە د سەر پێيێ خۆ دا چوو ئەو ب خۆ سەرێ خۆ دخۆت .. بەلێ بەنى د بێنتەنگن !

ئێكێ ژ وى كافرتر خودێ ل وى (موسللەط) كر ، هەر ئەو زۆردارێن دوهى پشتەڤانىيا وى دكر وئەو ل سەر چنيكێن خۆ قەلەوكرى ، وهەڤسارێ وى هند شۆڕكرى كو ئەو بۆ مللەتى خۆ وييێن دەوروبەر ژى ببتە بەلا رەش ، لێ قولپين كا چاوا بەرى وى ل شاهێ گۆڕ بەرگۆڕ وگەلەكێن دى ژى قولپين ، وبڕيار هاتەدان زۆردارێ بچويك ب دەستێ يێ مەزن بێتە وەرگێڕان ، وجيهانێ هەمىيێ ب چاڤێن سەرێ خۆ ديت دەمێ تەختێ طاغووتى هژياى ، وپڤبوونا وى يا بەرچاڤ وەكى پەقيشكێن سەرئاڤێ پەقين و ب بەر پێلێن دژوار دا چووين .. هەچىيا وى د گەل خەلكى كرى ، ب سەرێ وى ب خۆ ژى هات : وەكى وى خانىيێن خەلكى ب تۆپ وتەياران وێران دكرن ، خانىيێن وى ل بەر چاڤان بوونە كاڤل .. زێڕ وزينەت ومال وسەلتەنەتا وى هاتە تالانكرن ولێكڤەكرن .. كوڕ ونەڤى لێ هاتنە كوشتن بيى ئەو بشێت خۆ بچتە سەر قەبرێن وان .. ئەو قەسرێن وى ل سەر كۆپێن چيا ، و ل بەر لێڤێن شەطان و ل سەر پشتا جەزيران بۆ خۆ ئاڤاكرين فايدێ وى نەكرن ، وەكى هرچەكا كويڤى د كونەكا د بنێ

عەردی کۆلایی ڤە هاتە گرتن ، وخەلکی هەمی‌یێ دیت ، ویا ژ خەلکی هاتی ب تنێ ئەو بوو بێژن : یا ڕەببی تو چەندێ مەزنی !

ژ خودێ دهات وێ چالێ بکەتە گۆڕا وی یا دویماهی‌یێ ، بەلێ هەر وەکی وەعدا خودێ دایە فیرعەونێ مووسای دابوو فیرعەونێ مە ژی دەمێ گۆتی‌یێ : ﴿ فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيراً مِنْ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ـ ئەی فیرعەون ئەڤرۆکە ئەم کەلەخێ تە دێ ڕزگارکەین ودانینە بەرچاڤێن خەلکی دا تو بۆ وان یێن پشتی تە دئێن ببی‌یە نیشان ، بەلێ پتری‌یا مرۆڤان ژ ئایەتێن مە د بێ ئاگەهن ﴾ (یونس : ٩٢) .

وجارەکا دی دیرۆکێ نیشانەکا دی ل بەرچاڤێن خەلکی دانا ، دا ئەو وجەکێ بۆ خۆ ژێ بگرن .. ڤێجا ئەی فیرعەونێن بچویك ، ئەی ئەو کەسێن هەوە دل تێ هەی کو هوین بەر ب ڕێکا طاغووتی‌یێ ڤە بچن : مفایی بۆ خۆ ژ ڤێ دەرسا مەزن وەرگرن !

خویشك وبراییێن هێژا : وچونکی مە نەڤیا ئەم نیشانا مەزن یا خودێ دایە بەرچاڤێن مە بێ مفا بچت ، مە ڤیا سوحبەتەکا تایبەت ل دۆر (دویماهی‌یا زۆرداران) پێشکێشی هەوە بکەین ، هیڤی‌یا مە ژ خودێ مفا ژێ بێتە وەرگرتن .

زۆرداری چیە ؟ وزۆردار کینە ؟

زۆرداری ـ وەکی زانا دبێژن ـ ئەوە تشتەك ب تەعدایی نە ل جهێ وی یێ دورست بێتە دانان ، وهندەك زانایێن دی دبێژن : زۆرداری ئەوە مرۆڤ (تەصەرروفێ) د وی تشتی دا بکەت یێ مرۆڤی حەقێ (تەصەرروفێ) تێدا نەبت ، وئەڤە ب خۆ ڕەنگەکێ پێلێدانا توخوبیانە ودەرکەفتنا ژ حەددی‌یە وپشتدانا حەقی‌یێ یە ، وبێ ئەمری‌یا خودایێ مەزنە . ودەمێ ئەم بەرێ خۆ ددەینە ئایەتێن قورئانا پیرۆز بۆ مە ئاشکەرا دبت کو سێ ڕەنگێن زۆرداری‌یێ هەنە :

١ ـ زۆرداریيا د ناڤبەرا مرۆڤی وخودێ دا ، كو مرۆڤ كوفرێ يان شركێ ب خودايێ خۆ بكەت ، وئەڤەيە دەمێ خودايێ مەزن ل سەر ئەزمانێ لوقمانی دبێژت : ﴿ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ـ هندی شركە زۆرداریيەكا مەزنە ﴾ (لقمان : ١٣) .

٢ ـ زۆرداریيا د ناڤبەرا مرۆڤی ومرۆڤان دا ، كو مرۆڤەك ب هێز وشيانێن خۆ بێتە خاپاندن ڤێجا پێ ل حەقێ خەلكی بدانت ، وئەڤەيە دەمێ خودێ دبێژت : ﴿ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُوْلَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ـ هەما لۆمە ولێگرتن ل سەر وانە يێن ژ بێ بەختی وزۆرداری تەعدايیێ ل مرۆڤان دكەن ، وپێ ل وان توخويبان ددانن يێن خودێ بۆ وان داناين و ب ناڤ حەرامیيێ ڤە دچن ، ڤێجا بێ حەق خرابكاریيێ د عەردی دا دكەن ، ئەوان ڕۆژا قيامەتێ عەزابەكا ب ئێش بۆ هەيە ﴾ (الشورى : ٤٢) .

٣ ـ زۆرداریيا د ناڤبەرا مرۆڤی ونەفسا وی ب خۆ دا ، وەكی خودايێ مەزن دبێژت : ﴿ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ ـ ڤێجا ژ وان هەيە يێ زۆرداریيێ ل خۆ دكەت ﴾ (فاطر : ٣٢) .

وئەو ب خۆ ئەڤ هەر سێ ڕەنگێن زۆرداریيێ زۆرداریيە مرۆڤ ل خۆ دكەت ، چونكی دويماهیيا وێ يا خراب چ ل دنيايێ بت چ ل ئاخرەتێ هەر بۆ خودانی ب خۆ دزڤڕت .

وسێ ڕەنگێن زۆرداران ژی هەنە :

١ ـ زۆردارێ مەزنتر : وئەڤە ئەوە يێ خۆ ژ خودايێ خۆ مەزنتر ببينت ، لەو دێ بينی ئەو خۆ نائێختە ژێر حوكمێ شريعەتی ، وشريكان بۆ خودايێ خۆ د خودايینیيێ دا ددانت .

٢ ـ زۆرداریێ ناڤنجی : وئەڤە ئەوە یێ پێ ل ئەمریێ حاکم ومەزنێ موسلمانان ددانت ، د وی دەست وداری دا یێ وی بۆ ب رێڤەبرنا کاروباریێ خەلکی دانای ، ب وی شەرتی ئەو دەست ودار دژی شریعەتێ خودێ نەبت .

٣ ـ زۆرداریێ ژ ڤان هەر دووان کێمتر : وئەڤە ئەوە یێ بەریێ وی بەس ل فایدێ وی ، بێی هزرا هندێ بکەت کانێ ڤێ چەندا هە زیانا خەلکی تێدا هەیە یان نە .. وئەو مرۆڤێ ب ڤی رەنگی بت ئەوە یێ ژ (ئنسانییەت ومرۆڤینیێ) دئێتە شویشتن ، لەو تو دێ بینی ئەو پێخەمەت گەهاندنا فایدەی بۆ خۆ هەمی رێکان ب کار دئینت .

ووەکی ئاشکەرا مرۆڤێ دکتاتۆر وطاغیە ژ ڤان هەر سێ رەنگێن زۆردارانە ، چونکی ئەو خۆ ژ خودایێ خۆ مەزنتر دبینن ، وپێ ل ئەمریێ حاکمێ موسلمان ددانت ، وخۆ ژ هندێ نادەتە پاش کو هەر زیانەکا هەبت بگەهینتە خەلکی پێخەمەت پاراستنا بەرژەوەندیێن خۆ .

وخودایێ مەزن هەر ژ بەریێ وەرە سۆز دایە پێغەمبەرێن خۆ کو ئەو هەمی رەنگێن زۆرداران تێ ببەت ، وەکی کەرەم کری وگۆتی : ﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ـ کافران گۆتە وان پێغەمبەران یێن کو بۆ وان هاتینە هنارتن : سویند بت ئەم دێ هەوە ژ وەلاتێ خۆ دەرێخین یان هوین دێ ل دینێ مە زڤرنەڤە ، ئینا خودێ وەحی بۆ پێغەمبەرێن خۆ هنارت کو سویند بت ئەو دێ زۆرداران تێ بەت ﴾ (إبراهيم : ١٣) .

چیە وکینە زۆرداران چێ دکەن ؟

مرۆڤێ زۆردار کەسەکە ژ ناڤ کورێن مللەتی دەردکەڤت ، وهێدی هێدی ب هێز دکەڤت حەتا وە لێ دئێت بۆ مرۆڤان هەمییان دبتە بەلا وموصیبەت ،

بەلكی گەلەك جاران ئەو خۆ بۆ دار وبەران ژی دبتە لەعنەتەكا دژوار .. لەو دەمیٚ ئەو دكەڤت نە عەرد نە عەسمان چو رۆندكان ل سەر نابارینن ، وەكی خودایێ مەزن دبێژت : ﴿ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمْ السَّمَاءُ وَالأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴾ (الدخان : ٢٩) .

ومرۆڤ دەمیٚ هزرا خۆ د زۆرداران دا ددكەت ، وئەگەرێن دورستبوونا وان دخوینت ، چەند ئەگەرەكان دبینت دپشت زۆرداری وسەرداچوونا وان را هەنە ، ژ وان ئەگەران :

١ ـ كوفرا ب خودیٚ ونەباوەری ئینانا ب پێغەمبەران : ئەڤە مەزنترین ئەگەرە بەریٚ مەزنان ددەتە دكتاتۆریەتیٚ ، ووان وزەبانیێن وان دكەتە عەگیدێن مەیدانا زۆرداری وستەمیٚ ، ومرۆڤ دەمیٚ سەرهاتیێن وان زۆرداران دخوینت یێن قورئانیٚ بەحسیٚ وان بۆ مە ڤەگێڕای ، ژ دەمیٚ سەرۆكیٚ سەرداچوویان ئبلیسی بگرە وحەتا تو دگەهیە دەمیٚ (ئەبوو جەهل وئەبوو لەهەبی) ، دیٚ بینی تشتیٚ هەڤپشك د پشت سەرداچوونا وان هەمیان را كوفرا وان بوو ب خودیٚ ، ونەباوەری ئینانا وان بوو ب پێغەمبەران ، خودایێ مەزن دبێژت : ﴿ كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ . أَتَوَاصَوْا بِهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴾ (الذاريات : ٥٢-٥٣) یەعنی : كوفرا وان ب خودیٚ وپێغەمبەرێن وی ئێكا هند ژ وان چێكر ئەو دسەرداچوون وطوغیانیٚ دا بگەهنە ئێك ، تو دیٚ بێژتیٚ وان شیرەت پیٚ ل ئێك ودو كربوو .

ویا غەریب نینە ئەو حاكمیٚ خۆ ژ خودیٚ مەزنتر ببینت ، وباوەرییٚ ب شریعەتیٚ پێغەمبەران نەئینت ، طوغیانا وی ل سەر سەریٚ بەنییێن خودیٚ یا دژوار بت ، ونەیارەتیا وی بۆ دادی وعەدالەتیٚ یا بیٚ توخویب بت .

٢ ـ دەولـەمـەندی وبەردەسـت فرەهـی وزێـدە بـوونا مالــی ، هـەر وەسـا مەنصبێن بلند ژی ـ ئەگەر باوەری‌یا ب خودێ د گـەل دا نـەبت ـ ئێکـا هنـد ژ خودانی چێ دکەت کو ئەو خۆ بێ منەت بکەت ، بـێ منەتی‌یـەکا وەسـا کـو د سەر پـێ‌یـێ خۆ دا بچت ، وەکی قورئان دبێژت : ﴿ كَلا إِنَّ الإِنسَـانَ لَيَطْغَـى . أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى ﴾ (العلـق : ٦–٧) . وتـو دێ مرۆڤـێ طاغیـە مـال ومـەنصب دکەڤنە دەستان ، ئەو ڤـی مالـی وڤی مەنـصـبـی بۆ خۆ (ئسـتغلال) دکـەت دا بەرێ خەلکی ژ حەقی‌یێ وەرگێڕت وبدەتە خۆ ، قورئان ژ مووسـا پێغەمبـەری ـ سلاڤ لـێ بن ـ ڤەدگوهێزت کو وی د دوعایەکا خۆ دا گۆتبوو : ﴿ رَبَّنَـا إِنَّـكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالاً فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَـا لِيُضِلُّـوا عَـنْ سَـبِيلِكَ رَبَّنَـا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلا يُؤْمِنُوا حَتَّـى يَـرَوْا الْعَـذَابَ الأَلِيـمَ ـ خودایێ مە تە خەمل ومال د ژینا دنیایێ دا یێ دایە فیـرعەونی ومــەزنێن مللــەتێ وی ، ڤێجا وان شوکرا تە نەکر ، بەلکی وان ئەو مال د ڕێکا دسەردابرنا خەلکی دا ب کارئینا ، خودایێ مە تو مالـێ وان پویچ کە ، دا ئـەو مفـای ژێ نـەبینن ، وتو خەتمێ ل دلێن وان بــدە ، دا بـۆ باوەری‌یــێ فـرەهــ نـەبن ، چونکـی ئـەو باوەری‌یێ نائینن حەتا عەزابا دژوار و ب ئێش نەبینن ﴾ (یونس : ٨٨) .

وســەرهاتـــی‌یا قاروونـــــی وســـەرداچـــوونا وی ژ بـــەر زەنگینـــــی ودەولـەمەندی‌یـێ ئێك ژ بەرچاڤتـرین وان سەرهاتی‌یانە یێن کـو قورئـانێ بـۆ مـە ڤەگێڕان .. قاروونێ ئەوێ ژ بەر مالـێ خۆ یێ زێدە خۆ د سەر خەلکی هـەمی‌یێ ڕا ددیت ، بەلکی خۆ د سەر حەقی‌یێ ب خۆ ژی ڕا ددیت ، ئینا خودێ ل پێـش چاڤێن خەلکی قاروون ب مال ڤە د وێ ئاخێ دا برە خـارێ یـا وی خـۆ ل سـەر مەزن دکر .

قاروون ئەو بوو یێ خەلکی حەسویدی پێ دبر ، ومرادا ئێکی ئەو بوو رۆژەکێ قاروون مەرحەبایییەکێ لێ بکەت ، دا بێژت : ئەز هەڤالێ قاروونیمە ، ئەڤ قاروونە رۆژەکێ ب هەمی خەملا خۆ ڤە دەرکەفتە ناڤ ملل‌ەتێ خۆ ، ومەخسەدا وی ئەو بوو ئەو مەزنی‌یا خۆ وگەلەکی‌یا مالێ خۆ نیشا وان بدەت ، ودەمێ ئەوێن خەملا ژینا دنیایێ دڤێت ئەو دیتی وان گۆت : خوزی ئەو مال وخەمل ومەنصبێ بۆ قاروونی هاتی‌یە دان بۆ مە ژی هاتبا دان ، ئەڤە مرادا دنیاخوازا بوو ، بەلێ مرۆڤێن دیندار د وەسا نەبوون وان گۆتە دنیاخوازێن ملل‌ەتێ خۆ : تێچوون بۆ هەوە بت تەقوا خودێ بکەن وگوهداری‌یا وی بکەن ، خێرا خودێ بۆ وی یێ باوەری ب وی وپێغەمبەرێ وی ئینای وچاکی کرین ، چێترە ژ وێ یا بۆ قاروونی هاتی‌یە دان .

وچەند دەلیڤەك بێڤە نەچوون دویماهی‌یا زۆرداران یا (حەتمی) د ستوکورا قاروونی ژی ئالیا ، خودێ دبێژت : گاڤا قاروونی ئەڤ کارە کری مە عەرد ب وی وخانی‌یێ وی ڤە برە خوارێ ، ووی چو بەرەڤان نەبوون بەرەڤانی‌یێ ژ وی بکەن دەمێ عەزابا خودێ ب سەر دا هاتی ، وئەو ل بەر خودێ یێ ئاسێ نەبوو دەمێ غەزەبا خۆ ب سەر دا ئینای ، ڤێجا ئەوێن دوهی هیڤی خواستی کو وەکی وی بن ، ئەڤرۆ گۆتن : هندی خودێیە یێ وی بڤێت ژ بەنی‌یێن خۆ ئەو رزقێ وی بەرفرەه دکەت ، وییێ وی بڤێت ئەو رزقێ وی بەرتەنگ دکەت ، وئەگەر خودێ منەت ل مە نەکربا دا ئەو عەردی ب مە ژی ڤە وەکی قاروونی بەتە خوارێ ؟

٣ ـ زانین : ئەو ژی وەکی مالێ خودانی طاغی دکەت ، ومرۆڤێ زانا ئەگەر تەقوا خودێ ل نك نەبت ، زانینا وی بەرێ وی ددەتە زۆرداری و (طوغیانێ) ، ڤێجا دێ بینی ئەو ڤێ زانینا خۆ دکەتە ئامویرەتەکێ خراب بۆ تێبرنا بەنی‌یێن

خودێ وتێکدانا ژینا وان ، (وەهەبێ کورێ مونەببهی) دبێژت : زانینـــێ وەکـی مالــی طوغیانا خۆ هەیە .

ودەمێ ئەم بەرێ خۆ ددەینە دیرۆکا مرۆڤینیێ یا کەڤن ویــا نــوی دێ بینـین زانین وپێشکەفتنا علمی ل چو دەمان وەکی دەمێ مە یێ نوکە نەبوویــە ، د گـەل هندێ ژی ئەو طوغیانا بۆ مرۆڤــی چێــووی ، وئــەو زولم وزۆرداریـیا ژ دەسـتێ مرۆڤان ب سەر مرۆڤان دا هاتی ژ هەمی دەمان پتـر بوویە ..

ـ بۆچی ؟

ـ چونکی ئەڤ علمە یێ د دەستێ هــندەك مرۆڤـان دا خـودێ نەنیاسـییە ، وباوەری ب پێغەمبەران نەئینایە ، لـەو تـێبـــرنا مرۆڤـی ل نـك وان وەکـی ئـاڤ ڤەخوارنێ کارەکێ ب ساناهی بوویە .

٤ ـ هێز وشیان : کو مرۆڤ خۆ ببینت یێ خودان هێزە وهنـد شـیان ژی وی هەبت کو ڤێ هێزێ ب کار بینت ، ئەڤە گرنگتـــرین ئەگـەرە بـەرێ وی ددەتـە دکتاتۆرییەت وطوغیانێ ، وهنگی مرۆڤێ خودان هێز وشیان نابتـە طاغیـە ئەگـەر وی باوەری هەبت کو ئێکێ ژ وی ب هێزتـر د سەر وی ڕا هەیە دشـێت ـ چـی گاڤا بڤێت ـ وی بشکێنت ، عـومـەرێ کـــورێ عـەبـدلعەزیـــزی د کاغـەزەکا خۆ دا بۆ والــیەکێ خۆ نڤیسیبوو : « ئەگەر شیانا تە بەرێ تە دا هندێ کو تــو زۆرداریێ ل خەلکی بکەی ، ل بیـرا خۆ بینەڤە کو خودێ دشێتە تە ، وتو بزانە ئەوا تو دئینیە سەرێ وان دێ چت ، بەلــێ ئەوا ئەو دئیننە سەرێ تە دێ مینت » یەعـنـی : ئەو زۆرداریـیا تو ل وان دکەی بلا چەندا مەزن ژی بت هەر ڕۆژەکێ دێ ب دوماهی ئێت ، بەلــێ ئەو گونەها ب ڤێ چەندێ دکەفتـە سـتوییێ تـە تـە بەرنادەت تە بەرێ تە ددەتە جەهنەمێ .

٥ ـ حەسویدی وچاڤ پێ نەڕابوون : ئەڤە ژی گەلەك جاران بەرێ خودانی ددەتە زۆرداری‌یێ ، گاڤا کەسەکی دیت خودێ قەنجی‌یەکا د گەل ئێکێ دی کری ، وئەڤ چەندە ل وی نەخۆش هات ، ووی چاڤ پێ ڕانەبوون ، وحەسویدی پێ بر ، ئەڤ چەندە بەرێ وی دێ دەتە هندێ ئەو لێ بگەڕییت ڤێ قەنجی‌یێ ژ وی مرۆڤی بستینت ، ئەگەر خۆ ب ڕێکەکا نەدورست ژی بت ، وئەڤە زۆرداری‌یە ، وهەر ئەڤ ئەگەرەیە بەرێ مرۆڤان دەدەتە غەیبەت ونەکامی‌یێ ، دێ بینی ئێك حەسویدی‌یێ ب ئێکی دبەت ، وچو ژێ نائێت ڤێجا دێ ڕابت بەحسێ وی د ناڤ خەلکی دا کەت ولێ گەڕییت وی بشکێنت .

ودیرۆکا پێغەمبەران بۆ مە ئاشکەرا دکەت کو گەلەك جاران کافرێن مللەتێن وان ژ حەسویدی وچاڤ پێ نەڕابوون باوەری ب وان نەئینایە ، خودایێ مەزن دبێژتە پێغەمبەرێ خۆ یێ دویماهی‌یێ ـ سلاڤ لێ بن ـ : ﴿ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيراً مِنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَاناً وَكُفْراً فَلا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ـ وگەلەك ژ خودانێن کیتابێ هاتنە خوارا قورئانێ بۆ تە ژبلی دفن بلندی‌یێ وکوفرێ تشتەکی ل وان زێدە ناکەت ، وئەو حەسویدی‌یێ ب تە دبەن ، چونکی خودێ تو ب ڤێ پەیاما دویماهی‌یێ یێ هنارتی ، یا کو عەیبێن وان ئاشکەرا دکەت ، ڤێجا تو ئەی موحەممەد ل سەر کافری‌یا وان ب خەم نەکەڤە ﴾ (المائدة : ٦٨) یەعنی : حەسویدی‌یێ ئێکا هند ژ خودانێن کیتابێ چێکر ئەو کوفرێ ب قورئانێ بکەن وباوەری‌یێ ب پێغەمبەرینی‌یا موحەممەدی ـ سلاڤ لێ بن ـ نەئینن ، هەر چەند وان باش دزانی کو ئەو پێغەمبەرەکێ ڕاستگۆیە .

ئەڤە هندەك ژ وان مەزنترین ئەگەرا بوون یێن بەرێ مرۆڤان ددەنە طوغیان وسەرداچوونێ ، وتشتەکێ دی یێ گرنگ هەیە دڤێت ئەم ژ بیرا خۆ نەبەین ،

ئەو ژی ئەڤەیە : کو خەلکــە زۆردار ودکتـاتۆران دورسـت دکـەن ، وخەلکـە دەستێ وان بۆ زۆرداری‌یێ درێژ دکەن ..

قورئان دەمێ بەحسێ گوغیانا فیـرعەونی دکەت ، دبێژت : ﴿ وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْـرَ وَهَـذِهِ الأَنْـهَارُ تَجْـرِي مِـنْ تَحْتِـي أَفَـلا تُبْصِرُونَ . أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَـهِينٌ وَلا يَكَـادُ يُبِـينُ . فَلَـوْلا أُلْقِـيَ عَلَيْـهِ أَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ . فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْماً فَاسِقِينَ ـ وفیـرعەونی د ناڤ مەزنێن مللـەتێ خـۆ دا کـرە گـازی وخـۆ ب مەلکاتی‌یا (مصرێ) مەزن کر وگۆت : ئەرێ ما ملکێ (مصرێ) نە یـێ منـە وئەڤ ڕویبارە د بن من ڕا دبۆرن ؟ ئەرێ ما هوین هێز ومـەزنی‌یا مـن ، ولاوازی وهەژاری‌یا مووسای نابینن ؟ نێ ئەز ژ ڤی یـێ چو پشتەڤان د گەل دا نە چێتـرم ، چونکی ئەو ب خۆ ب کارێ خۆ ڕادبت وخۆ بێ بـها دکـەت ، بـەلکی نێزیکـە کەس دگۆتنا وی نەگەهت ژ بەر نەدورستی‌یا ئەزمانێ وی ، وکوفر وهـەڤڕکی‌یێ بەرێ فیـرعەونی دا ڤـێ گۆتنـێ . ڤێجـا ئەگـەر ڕاسـتە کـو مووسـا پێغەمبـەرێ خودێیە ـ وەکی ئەو دبێژت ـ پا دێ بلا هندەك بازنکێن زێـڕی ب سـەر وی دا هاتبانە خوارێ ، یان بلا هندەك فریشتە د گەل وی هاتبان وهەمی پێکڤـە بـۆ وی ببانە شاهد کو ئەو پێغەمبەرێ خودێیە بۆ مە . وفیــرعەونی سـڤکی بـۆ خـۆ ب عەقلێ مللـەتێ خۆ کر وبەرێ وان دا سەرداچوونێ ، ووان گوهداری‌یا وی کـر وباوەری ب مووسای نەئینا ، هندی ئەو بوون ئەو مللـەتەکێ سەردا چووی بوون ، و ژ ئەمرێ خودێ وڕێکا وی یا ڕاست دەرکەفتی بوون ﴾ (الزخرف : ٥١–٥٤) .

فیـرعەونی سڤکی بۆ خۆ ب عەقلێ مللــەتێ خـۆ کـر ، ئـەو هـەمی وەکـی پێشی‌یان حسێبکرن ، دگۆتە وان : ئــەز خودایـێ هەوەمـە ، هـەر چـەندە بیــرا

هندەك ژ وان دهات دەمێ ئەڤی فیرعەونی د ناڤ پێچکێ دا خۆ پیس دکر ! د گەل هندێ ژی کەسێ ژ وان نەگۆتێ : ئەز بەنی چاوا تو خودایێ مە یێ بلندتری ، وتو ئەو بووی یێ ئەم تە دنیاسین ؟ وسڤککرنا دکتاتۆر وطاغووتان بۆ عەقلێ مللەتی کارەکێ کەڤنە نوییە ، ل سەری ئەو چار دیوارێن بلند ل دۆر عەقلێ مللەتی ئاڤا دکەن ، ووە ناکەن ئەو هزرێ د تشتەکی دا بکەن ئەگەر ئەو تشت ئەو نەبت یێ سەرۆکێ مەزن دڤێت ، ومللەت ئەگەر ب ڤێ ئێکێ رازی بوو وخۆ ب دەست زۆرداری ڤە بەردا هنگی بۆ زۆرداری گەلەك دێ یا ب ساناهی بت چی تشتێ وی بڤێت ئەو بکەتە د سەرێ خەلکی دا بلا خۆ تشتەکێ گەلەکێ نە بەرعەقل ژی بت ، بێژت : ئەزم ڕۆژێ دهەلینم ، دێ بێژنێ : بەلێ وهەیڤێ ژی ! بێژت : ئەزم بارانێ دبارینم ، دێ بێژنێ : بەلێ وبەفرێ ژی ..

ومللەت گاڤا گەهشتە ڤێ دەرەجێ هنگی دڤێت مرۆڤ فاتحەکێ بدەتە سەر ! ئیمام ئەحمەد ژ عەبدللاهێ کوڕێ عەمری ڤەدگوهێزت ، دبێژت : پێغەمبەری ـ سلاڤ لێ بن ـ گۆت : ﴿ ئەگەر هەوە دیت ئوممەتا من ترسیا بێژتە زۆرداری : تو یێ زۆرداری هنگی خاترا خۆ ژێ بخوازە ﴾ یەعنی : دەستان ژێ بشۆ ، ئەو دچووینە !

وچەند (تەعقیبەکا) د جهێ خۆ دا بوو دەمێ قورئانێ گۆتی : ﴿ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْماً فَاسِقِينَ ﴾ مللەتێ فیرعەونی ب خۆ مللەتەکێ فاسق بوو ، یێ دسەردا چووی بوو ، ئەو دئامادە بوون دکتاتۆرییەتا فیرعەون قەبویل بکەن ، لەو فیرعەونی د خۆ ڕا دیت خۆ ل سەر سەرێ وان بکەتە دکتاتۆر ، بێژتێ : وەکی من دڤێت هزر بکەن ، وڕێکا من دڤێت لێ هەڕن .

مللەت دکتاتۆران چێ دکەن ، ومللەت تەختێن وان ب خوینا خۆ دپارێزن ، سەرێ خۆ بۆ وان دچەمینن دا ئەو ل سەر مللێن وان بلند بن ، وحەقێ خۆ ل

دویڤ وان بەرددەن دا ئەو دسەردا بچن ، ویا غەریب ئەوە مللـەتێن فاسـق خـۆ پشتی عەرشێن دکتاتـۆرێن وان دهلوەشـییێن ژی هێشـتا ب هیڤینـە جارەکـا دی کەلـەخێ مرارێ دکتاتـۆری زێندی بکەنەڤە ، وباوەر ژ چاڤێن خۆ ناکەن کو ئـەو نەما ، لەو سوننەتا خودێ د گـرتـنا دکـتـاتــۆران دا ئـەوە پـتــرین جـارا ئـەو کــەلـەخــێ وان ب ســاخی یـان ب مـراری نیشـا چـاڤێن مللــەتێن وان ددەت ، وەکی کو د گەل فیــرعەونی کـری ڕۆژا کەلــەخێ وی ژ دەریـاییێ ئینایـە دەرێ وهاڤێتییە بەر پێیێن وان ، دا ئەو (خوداییێ خۆ بلندتر) د ڕەزیلتــرین کراســی دا ببینن ، دەمێ خودێ گۆتییێ : ﴿ فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً ﴾ .

وکانێ چاوا پەیدا بوونا دکتاتـۆران موصیبەتەکا مەزنـە ب سـەر مللــەتان دا دئێتە هلوەشیانا وان ژی نعمەتەکا مەزنە خــودێ د گـەل بـەنییان دکـەت ، و ژ هەژییە بۆ هەر مللـەتەکێ کەفتنا زۆرداری دبینت ـ وەکـی کـو مـە ل عیــراقێ ئەڤ چەندە دیتی ـ شوکرا خودێ بکەن ، وکوفرێ ب ڤێ نعمەتا مەزن نەکەن ، و د حەدیسێن دورســت دا هاتییـە کـو مووسـا پێغەمبـەر ـ سـلاڤ لــێ بـن ـ ومللـەتێ وی هەر سال ل ڕۆژا عاشوورائێ ڕۆژی بۆ خودێ دگـرن ، ژ بـەر کـو ئەڤ ڕۆژە ئەو بوو یا فیـرعەون تێـدا خندقـی ، ئەڤـە وەك شـوکر بـۆ خـودێ ، ودەمێ پێغەمبەرێ مە ـ سلاڤ لـێ بن ـ ئەڤ چەندە زانی ، وی ژی هـەر ژ بـەر ڤێ چەندێ ئەڤ ڕۆژییە دگرت .

ل دویماهییا دوعا مە ژ خوداییێ مەزن ئەوە تۆڤێ دکتاتۆرییەتێ د ناڤ ئاخا مـە دا شین نەکەتەڤە ، ونەخشێ دکتاتۆرێ مە بکەتە سەرێ هەمی دەستەبراییێن وی ، وئەوێن ڕۆندکان ژی بۆ دبارینن ، و ل سەر کەلـەخێ وی ییێ مرار دکەنە گری .

دا تو بۆ يێن پشتی خۆ ببىيه نيشان

الـحـمـد لله .. قاهر الجبابرة ، ومحطم الأكاسـرة والقيـاصرة ، صـاحب العـزة القائمة ، والمملكة الدائمة ، خشعت لملكوته الأصوات ، وعنــت لجبروتـه الوجـوه والقامات ، له ما سكن في الليل والنهار ، العزيـز الجبـار ، أوجـب لذاتـه الوجـود والبقاء ، وكتب على غيره الزوال والفناء .

والصلاة والسلام على رسوله الهادي البشير ، الداعي إليه بإذنه السراج المنير ، بيَّن وهـو الصادق المصدوق أن العبد المؤمن إذا مـات استــراح بـالموت مـن عنـاء الدنيا ، وأن الفاجر إذا مات استـراح منه العباد والبلاد .

د قورئانا پيرۆز دا سوورەتەك ب ناڤێ (سوورەتا هوودى) هەيه تێدا بەحسـێ هژمارەكا وان مللـەتان دئێتەكرن يێن د سەر پێ خۆ دا چووين ، وخۆ ژ پەرسـتنا خودايێ خۆ مەزنتـر وبلندتر ديتى ، وكانێ دويماهى‌يـا وان چ بـوو و چ غـەزەب خودێ ب سەرێ وان ئينابوو ، ئەڤ سوورەته ئەوا پێغەمبەرى ـ سلاڤ لـێ بن ـ ئاشكەرا كرى كو وێ ئەو پـيـركر [١] ، د دويماهى‌يـا ڤـێ سـوورەتێ دا وپشـتى ڤەگێڕينا ڤان سەرهاتى‌يان سوورەت تەعقيبەكێ ددەت ودبێژت : ﴿ ذَٰلِكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡقُرَىٰ نَقُصُّهُۥ عَلَيۡكَۖ مِنۡهَا قَآئِمٞ وَحَصِيدٞ ۝١٠٠ وَمَا ظَلَمۡنَٰهُمۡ وَلَٰكِن ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡۖ فَمَآ أَغۡنَتۡ عَنۡهُمۡ ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِي يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مِن شَيۡءٖ لَّمَّا جَآءَ أَمۡرُ رَبِّكَۖ وَمَا

---

(١) وەكى ترمذى ژ عەبدللاهێ كوڕێ عەبباسى ڤەدگوهێزت .

زَادُوهُمۡ غَيۡرَ تَتۡبِيبٖ ﴿١٠١﴾ وَكَذَٰلِكَ أَخۡذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلۡقُرَىٰ وَهِيَ ظَٰلِمَةٌۚ إِنَّ أَخۡذَهُۥٓ أَلِيمٞ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّمَنۡ خَافَ عَذَابَ ٱلۡأٓخِرَةِۚ ذَٰلِكَ يَوۡمٞ مَّجۡمُوعٞ لَّهُ ٱلنَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوۡمٞ مَّشۡهُودٞ ﴿١٠٣﴾ ﴾ (هود : ١٠٠-١٠٣) .

يەعنی : ئەی موحەممەد ! ئەوا هە یا مە ڤـەگێڕای هندەکـە ژ دەنـگ وباسـێن وان گوندان یێن مە خەلکێ وان تێبرین ئەم بۆ تە دبێژین .. ژ وان گوندان هندەك هەنە هێشتا شوینوارێن وان د بەر چاڤن ، هوین دبینن ، وهندەکان خۆ شوینوارێن وان ژی نەماینە . وکو مە ئەو تێ بـریـن تشتەکێ نەحەق نەبوو ، مە چ زۆرداری ل وان نەکربوو ، بەلکی وان ب کارێ خۆ یێ خراب زۆرداری ل خـۆ کربـوو ، ودەمێ فەرمانا مە ب تێبرن وعەزابدانا وان هاتی ئەو خوداوەندێن پەرستن بۆ دکر وهیڤییێن خۆ پێڤە گرێ ددان چـو مفا نـەگـەهانـدە ، بەلکی وان پتـر نەخۆشی وعەزاب ل وان زێدە کر ..

وخودێ دبێژت : کانێ چاوا من ئەو زۆردارێن هە ب عـــەزابێ گرتـن دەمـێ وان بێ ئەمرییا من کری ، وەسا ئەز دێ زۆردارێن د دویڤ وان ژی ڕا دئـێـــن ب عەزابێ گرم ئەگەر وان ب کوفرا ب من کر .. هندی گرتنا منـە ب عـەزابێ گرتنەکا ب ئێش ودژوارە .

و د ڤێ تێبرنا مە دا بۆ ڤان زۆرداران شیـرەت وعیبرەت ونیشـانەکا ئاشـکەرا بۆ وی هەیە یێ ژ عەزابا خودێ یا ل ڕۆژا قیامەتێ بـتـرست ، ئەوێ ڕۆژا مـرۆڤ هـەمـی تـێـدا بۆ حسێبێ وجزادانێ دئێنە کـۆمکرن ، وخەلك هـەمی وێ ڕۆژێ ب چاڤ دبینن .

ژ ڤان ئایەتان بۆ مە دیار دبت کو ڕێباز وسوننەتەکا خودایی د ڤی عـەردی دا هەیە هەردەم ب جـھ دئێت وجارەکا ب تنێ ژی نە ئەو پـاش دکـەڤت ونەدئێتـە

گوهارتن ، هەر چەندە بارا پتر ژ خەلكی ڤێ چەندێ نزانن ژی یان ژ بیرا خۆ دبەن .. ئەڤ سوننەتە ئەوە هەر جارەكا مرۆڤەكی یان دەستەكەكێ یان مللەتەكی زۆرداری بۆ خۆ كرە رێباز ومەنهەج ـ وزۆرداریا ژ هەمییێ مەزنتر پێلێدانا ئەمرێ خودێ یە ـ خودێ غەزەبا خۆ دێ لێ كەت ، بەلكی بۆ دەمەكێ كورت یان یێ درێژ بەندكی ل دویڤ وی بەردەت ، حەتا ئەو وە لێ بێت هزر بكەت كو خودێ ئەوێ ژ بیركری ، یان طوغیانا وی بگەهتەوێ دەرەجێ ئەو هزر بكەت كو خودێ ژی ئێدی نەشێتێ !

وهەر جار ئەڤ سوننەتە بۆ پێكئینانا دو حكمەتان ب جهـ دئێت :

یا ئێكێ : دا باوەریا خەلكی ب خودێ و ب هێز وشیانا وی موكم ببت ، وكو مەزنی ومان زالبوون هەر یا وییە ، وكەسەك ل بەر وی وئەمرێ وی ئاسێ نابت .

یا دووێ : دا زۆردار وزرتەك وستەمكارێن وی سەردەمی وییێن پشتی هنگی ژی دئێن عیبرەتێ بۆ خۆ ژ ڤێ دویماهییێ وەربگرن یا هەگشتییە هندەكێن وەكی وان یان یێن ژ وان ب هێزتر .. چونكی هندەك جاران واقع وئەو تشتێ مرۆڤ ب چاڤ دبینت بۆ مرۆڤی دبتە مەزنترین دەرس ووەعظ .

بەلێ تشتێ غەریبێ دیرۆكێ بۆ مە ڤەگێڕای ئەوە هندی زولم وزۆردارییە ئەگەر بۆ كەسەكی بوو سالۆخەتەكێ پێڤە نویسیای ئێكا هند ژێ چێ دكەت گوهێن وی ژ گۆتنا حەقییێ كەڕ بن وچاڤێن وی ژ دیتنا ئایەت وعیبرەتان كۆرە بن ، لەو نەما ئێدی ئەو دەرسەكێ بۆ خۆ ژ وان زالمان ببینت یێن ل پێش چاڤێن وی چووین وبەرپەڕێ وان یێ دویماهییێ ب كرێتترین ڕەنگ هاتییە پێچان .. بەرێ خۆ بدەنە دیرۆكێ چەند (زەعیمان) پەرداغێن سەركەفتنێ ل سەر كەلەخ وكولۆخێن زالمێن بەری خۆ فڕكرینە بێی عیبرەتەكێ بۆ خۆ ژێ وەربگرن ؟ چەند

سەرۆك ورێبەر هاتینە و ل سەر كورسیكێن طاغیە ودكتاتۆرێن بەری خۆ روینشتینە وبیرا خۆ ل وێ دویماهیێ نەئینایە ڤە یا ئەو پێ چووین .. هەر وەكی (چوون) بۆ وان نینە و (فەنابوون) ژ وان ناگرت ؟

بیرا مە هەمییان باش ل ئێك ژ ڤان طوغاتان دئێتەڤە ئەوێ خۆ ژ مرنێ مەزنتر دیتی ، لەو وی ـ وئەو منافقێن لێ كۆمبووین ـ رۆژەكێ ژ رۆژان دوریشمێ خۆ كربوو : (جئنا لنبقی ـ ئەم یێن هاتین دا بمینین !) ووان ژ بیرا خۆ بربوو كو یێ دمینت بەس خودێ یە ، وئەگەر ئێك هاتبا دا بمینت یا گەهشتییە وان قەت نەدگەهشتێ ، خودێ ئاخ وئاڤ وبا ورزقێ بەرفرەه دا بوو وان ، بەلێ وان هزر كر چونكی ئەو دبەركەفتینە لەو ئەڤ هەمییە یا گەهشتییە وان ، ل سەر عەردی دژیان بەلێ خۆ ژ شەریعەتێ عەسمانی بلندتر ددیت !

رۆژا (نەكسە) ب دویڤ (نەكسێ) را گەهشتییە وان ژ بێ عاری ئەو رەقسین وگۆتن : مادەم (سەركێشێ مەزن) یێ ب سلامەتە ئەم دسەركەفتینە ، وحەتا گوهان ئەو د پیساتییێ را نقۆ بووین ژ نوی وان ئالایێ شەرێ پیرۆز (وحەملا ئیمانی) بلندكر ، دا خەلكێ سادە پێ بێتە خاپاندن ! وهەمی هزرا وان ئەو بوو ئەو دێ شێن خودێ ژی ـ حاشا ـ خاپینن ! بەلێ گاڤا دەم هاتی ورۆژ تمام بووی سوننەتا خودێ ب جە هات :

﴿ وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضًۢا بِمَا كَانُواْ يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾ ﴾ هۆسا و ب ڤی رەنگێ هەوە دیتی ـ خودێ دبێژت ـ ئەم هندەك زالمان ب هندەكان را بەردەدەین حەتا ئەو ب خۆ ئێك ودو دبرینن ژ بەر وێ كەدا خرابا وان كری .

ورۆژا قیامەتێ ـ خودێ ب مەزنییا خۆ سویند دخۆت ـ ئەو ژ عەزابا گران خلاس نابن : ﴿ فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَٱلشَّيَٰطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾

ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ مِن كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى ٱلرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾ ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِٱلَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾ وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾ ثُمَّ نُنَجِّي ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾ ﴾ جارەكا دى (زالم) ئەو د جەهنەمێ دا دێ مينن ودەرناكەڤن .

وئەگەر ئەم بەرپەرێن ديرۆكا زالمان قەلدەين ل دويڤ سوننەتا گرتنا زۆرداران ئەوا خودێ د ڤى عەردى دا داناى ، دێ بينين گەلەك جاران ئەو فيرعەون وطاغيە يێن خودێ بۆ دەمەكێ كورت يان يێ درێژ بەندك ل دويڤ وان بەرداى وئەجەلەكێ دەسنيشانكرى بۆ داناى ل پێش چاڤێن ستەملێكرى‌يێن صەبركێش وهەژار دئێنە تێبرن بۆ هندێ دا دلێن وان هوين ببت ژ لايەكى ڤە ، و ژ لايەكێ دى ڤە بۆ هندێ دا ئەو ب كەلەخێن خۆ يێن مرار يان ب شوينوارێن خۆ ببنە ئەو نيشان يا خودان چاڤ عيبرەتان ژێ وەربگرن ..

بۆ نموونە بەرێ خۆ بدەنە دويماهى‌يا پێشەوايێ كاروانێ طوغات وزۆردان فيرعەونێ مووساى ، ئەوێ ب دەهان جاران قورئانێ سەرهاتى‌يا وى بۆ مە ڤەگێڕاى ، ب چ ڕەنگ چوو ؟

دوژمنكارى‌يەك نەمابوو وى د گەل خودان باوەرێن هەژار نەكرى ، ودويماهى‌يا (ئيبداع وعەبقەرييەتا) وى ويا دەستەكا وى يا مونافق بەرێ وى دا هندێ ئەو خودايني‌يێ ژ خودێ بستينت و ل بەر خۆ بكەت پشتى وەلات ب هەمى خێر وخێرات ڤە ژ مرۆڤان ستاندى و ل سەر ناڤێ خۆ ويێ قەهرەمانێن (بنەمالێ) طاپۆ كرى !

بەرێ خۆ بدەنە ڤى مەشهەدى دەمێ وى مللەت ل مەيدانەكا بەرفرەه كۆمكرى دا (خطابەكا تاريخى) وگرنگ بۆ وان پێشكێش بكەت .. چ گۆت ؟

﴿ وَنَادَىٰ فِرۡعَوۡنُ فِي قَوۡمِهِۦ قَالَ يَٰقَوۡمِ أَلَيۡسَ لِي مُلۡكُ مِصۡرَ وَهَٰذِهِ ٱلۡأَنۡهَٰرُ تَجۡرِي مِن تَحۡتِيٓۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ ﴿٥١﴾ ﴾ ئەی مللەتێ منێ خۆشتڤی ! ما ملکێ مصرێ هەمی نە یێ منە ؟ ئەڤ جۆ وڕوبارە ما نە د بن شیرێ من ڕا دبۆرن ؟ ئەڤ پارەیێ نانی یێ هوین دخۆن ما نە ژ دەولەت سەرێ خۆ ئەز ددەمە هەوە ؟ ما نە ئەزم خودان ؟

وگاڤا وی دیتی هەمییان سەرێن خۆ شۆڕکرن وکەسێ نەگۆتێ : نەخێر ئەز بەنی وە نینە !! ئەو وەسا تێ گەهشت کو پا دیارە ئەوا من گۆتی ڕاستە وئەزم رزقی ددەمە وان ، ڤێجا مادەم وەسایە ما بۆچی ئەز خودایێ وان ژی نابم ؟ ئینا بڕیار دا جارەکا دی مللەت کۆم ببت دا سەرۆك نویترین بڕیارا ئەو گەهشتییێ د ناڤ وان دا ڕاگەهینت : ﴿ فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلۡأَعۡلَىٰ ﴿٢٤﴾ ﴾ گۆت : خودایێ هەوە یێ بلندتر ئەزم ، تشتێ من دڤێت ئەوە قانوین ، وکەسێ من نەڤێت ئەوە خائین ، وحاکمی ئەگەر قەناعەت بۆ چێبوو کو ئەوە خودێ وکەس نە دسەر ڕایە نە د بەر ڕایە ، تو چ هزر دکەی حوکمداریا وی دێ یا چاوا بت ؟

وگاڤا ترار تژی بووی د سەر دا چوو .. ﴿ فَلَمَّآ ءَاسَفُونَا ٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ فَأَغۡرَقۡنَٰهُمۡ أَجۡمَعِينَ ﴿٥٥﴾ فَجَعَلۡنَٰهُمۡ سَلَفٗا وَمَثَلٗا لِّلۡأٓخِرِينَ ﴿٥٦﴾ ﴾ خودێ دبێژت : گاڤا فیرعەونی ودەستەکا وی کەربێن مە ڤەکرین .. وهزر بکەن ئەوا چەند طوغیان د عەردی دا کر حەتا خودایێ حەلیم وبێنفرەهـ بێژت : دەمێ وان کەربێن مە ڤەکرین ! چ چێبوو ؟ ﴿ ٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ ﴾ مە تۆل ژ وان ستاند ، ب ڕەنگەکێ وەسا خودێ دبێژت : مە ئەو کرە مەتەل ونموونە بۆ هەر زالمەکێ پشتی وی دئێت دا عیبرەتێ بۆ خۆ ژێ بگرت .

وگاڤا فیرعەون کەفتی‌یە ناڤ پێلێن دژوار وپێ حەسیای کو بهۆستەك د ناڤبەرا وی ومرنێ دا یا مای ، ئەو قیناعێ ژ درەو وی ب سەر دێمێ خۆ دا گرتی وی ب خۆ دراند : ﴿ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَدۡرَكَهُ ٱلۡغَرَقُ قَالَ ءَامَنتُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱلَّذِيٓ ءَامَنَتۡ بِهِۦ بَنُوٓاْ إِسۡرَٰٓءِيلَ وَأَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴿٩٠﴾ ﴾ هنگی ژ نوی وی شاهدە دا وگازی کرە : من باوەری ب وی خودایی ئینا یێ ئسرائیلی‌یان باوەری پێ ئینای وئەز ئێك ژ موسلمانامە !

﴿ ءَآلۡـَٰٔنَ وَقَدۡ عَصَيۡتَ قَبۡلُ وَكُنتَ مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ ﴿٩١﴾ ﴾ ژ نوی وتو ئەو بووی یێ حەتا دوهی تە عەرد تژی فەساد کری ؟ ژ نوی وتو ئەو بووی یێ دار وبەر ژ زولم وتەعدایی‌یا تە خلاس نەبووین ؟ ئەڤە چ باوەری‌یا خرشە ل دەمەکێ وەسا هاتی کو تە دەلیڤە تێدا نەمای چو ستەمکاری‌یێن دی بکەی ؟

نە .. خودێ ژ هندێ مەزنترە تو ب شاهدەدانەکا ژ درەو وی د سەرا ببەی یان ـ حاشا ـ وی بخاپینی ، تۆبا دورست نە ئەوە یا ل بەر دەرازینکا مرنێ سەری هلدەت ، ئەڤرۆ تو ژ جزایێ خۆ یێ عادل قورتال نابی ، سوننەتا خودێ یە د عەردی دا زولم گاڤا گەهشتە حەددەکی ئەو ب خۆ وەکی ئاگری خۆ دخۆت ..

وپشتی بەرپەرێ وی یێ رەش هاتی‌یە پێچان فەرمانا خودێ ژ بانێن بلند هات : ﴿ فَٱلۡيَوۡمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنۡ خَلۡفَكَ ءَايَةٗ ﴾ ئەی فیرعەونێ بچویك یێ خۆ ددیت مەزن ئەڤرۆ ئەم ناهێلین چو ماسی لەشێ تە بخۆن ، یان زڤرۆك تە داعویرن وبەرزە بکەن ، ئەم کەلەخێ تە یێ مرار دێ هاڤێینە بەر لیڤا ئاڤێ دا هەڤالێن تە تە ببینن ، ودا تو بۆ وان یێن پشتی تە دئێن ژی حەتا رۆژا قیامەتێ ببی‌یە نیشان ..

ووەسا چێبوو لەشێ وی پاراستی ما وبوو ئەو ئایەتا مەزن یا دڤیا زۆردار عیبرەتێ بۆ خۆ ژێ وەربگرن .. بەلێ پتریا خەلکی عیبرەتێ ژێ وەرناگرن ﴿ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ عَنْ ءَايَٰتِنَا لَغَٰفِلُونَ ﴿٩٢﴾ ﴾ عیبرەتێ ژێ وەرناگرن چونکی ئەو دغافلن ، وهزر ناکەن کو خودێ هەر جارەکا بڤێت دشێت وی کراسێ وی کرییە بەر فیرعەونی بکەتە بەر وان ژی .

وهۆسا فیرعەون چوو وسەرهاتییا وی .. وهۆسا گەلەك فیرعەون د دویڤ وی دا هاتن وعیبرەت بۆ خۆ ژ وی وەرنەگرت .. وهەر جارەکا فیرعەونەکێ بچویك هات وخۆ مەزن دیت ، ودەست دا رێبازا خۆ یا نەپیرۆز وئاف وئاخ ومرۆڤ وحەیوان ودار وبەر ژ بەر وی کەفتنە ئێزاییێ ، چاڤ ودل ژ ترس وسەهمان دا دێ تژی بن ، نەفس ژ چوونا وی دێ بێ هیڤی بن ، مرۆڤێن باوەرییەکا لاواز هەی دێ هزر کەن دیارە خودێ ژی حەز ژ وان دکەت لەو هندە هەڤساریێ وان بەرددەت ، ومرۆڤێن بێ باوەر وێڤەتر دچن وهزر دکەن دیارە خودێ ژی ـ حاشا ـ هەڤالێ وانە .. وهنگی برِیارا خودێ روهن وئاشکەرا ل بەر سنگێ خودان باوەران دئێتە دانان :

﴿ فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِى ٱلْبِلَٰدِ ﴿٤﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَعْدِهِمْ ۖ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍۭ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ ۖ وَجَٰدَلُوا۟ بِٱلْبَٰطِلِ لِيُدْحِضُوا۟ بِهِ ٱلْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾ ﴾ (غافر : ٤-٥) ب هاتن وچوونا ڤان طوغاتان د وەلاتی دا نەئێنە خاپاندن ، ئەو چەند ملکی بێخنە دەستێ خۆ ، چەند جەماهیری ل دۆر خۆ کۆم بکەن ، دا ئەو خۆ بۆ وان بهلاڤێن ودەستان بۆ بقوتن ، ئەو نەشێین خۆ ژ حەقییێ بلندتر لێ بکەن ، بەرێ خۆ بدەنە فیرعەونێن بچویك ومەزن ب چ دویماهی چوون ؟ ورۆژا ئەو چووین مال وملکێ وان ،

قـەسـر وقـوسويرێن وان ، (ئەسیاد) و (جـــەماهیریٚ) وان چ فـایدە گـەهاندە وان دەمیٚ غەزەب حال بووی ؟ چوننە ! ئەو چوون ولـەعنەت پـیٚرا : ﴿ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ وَمَا كَانُوا۟ مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾ ﴾ .

ووەکی فیرعەونیٚ (مەزن) فیرعەونیٚ مـە (یـیٚ بچویـك) ژی بـەری چـەند ڕۆژەکان چـــوو وەکـی هـەوە هـەمی‌یان دیتـی .. ل دویـڤ ویٚ سـوننەتا نەئێتـە گوهارین یا خودیٚ د عەرد دا دانای ، کو ئەو زالمان ڕوی ڕەش وشەرمزار بکەت پاشی ببەت ، و ب دەستێن کیٚ ؟

ـ هـەر ب وان دەستان یـێـن حـەتا دوهی ئەو قەلو دکر ووەکی صەییٚ هـــار ب خەلکی ڕا بەرددا ، وپشتی هەمی نێچیرێن خۆ پیٚ کرین ئەو ڕۆژ هات یا دۆرا وی تێدا بێت ، وەکی بەری دۆرا گەلـەکان هاتی ووی چو عیـبرەت بـۆ خـۆ ژیٚ وەرنـەگـرتی ، وپـشـتی وی ژی دۆرا گەلـەکێن دی دیٚ ئێت یێن عیبرەتیٚ بۆ خۆ ژ وی وەرنەگرن !

ویا غــەریب ئـەوە کـا چـاوا دەسـپێکا فیرعـەونان هـەمی‌یان وەکـی ئێکـە ، دویماهی‌یان وان ژی وەکی ئێکە .. دەمیٚ ل سەر هێز وشیانا خـۆ ب ڕوی قـائیمی وبیٚ شەرم ڤە ترانەیان بۆ خۆ ب خودیٚ وپێغەمبەری دکەن ، شریعەتی ژ ژینا خـۆ لاددەن ، وگاڤا هاتنە بەر کـنـفـا عـەدالـەتیٚ ولـەعنەتا ئـەبەدی ژ نوی بـیـرا وان ل خـودیٚ دئێتەڤـە وگـازی دکـەن : ﴿ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱلَّذِىٓ ءَامَنَتْ بِهِۦ بَنُوٓا۟ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴾ هەر وەکی ل بیـرا وان نائێتە ڤە کو دەمیٚ شیریٚ زولمیٚ د دەستیٚ وان دا ییٚ ڕویس ئەو (لا إلـه إلا الله) مـەزنـتـریـن تاوان بـوو خـودان پیٚ تیٚ بچت ! هەر وەکی ل بیـرا وان نائێتەڤە چەند مزگەفتێن گازی‌یا (لا إلـه إلا الله) لـیٚ دهاتە بلندکرن وان یێن هەڕفاندین ، وچەند ئەنی‌یێن پاقژ یێن ب (لا إلـه إلا الله) یٚ ڤە دچوونـە

سوجوودیٚ وان پستالێن خۆ یـێـن پیس یێن دانااینه سەر ، و ب کینا خۆ یـا ڕەش ب ساخی یێن بن ئاخ کرین .

(لا إله إلا الـله) ـ إن شاء الله ـ دیٚ ئەو تۆکا لـەعنەتیٚ بـت یـا ل ئـاخرەتیٚ بەریٚ وان ددەتـه جەهنـەمیٚ ، چونکـی (قورئـان) کـانیٚ چـاوا ل ئـاخرەتیٚ بـۆ مرۆڤەکی دبته ڕێبەر حەتا وی دبەته بەحەشەتیٚ ، هەر ئەو قورئان بۆ ئێکـێ دبتـه دەلیل حەتا وی دهاڤێته د ئاگری دا ..

الله أكبـر ! لا شـمـات بـمـيت لكنْ زوال القحط بشرى للورى

وپشتی ڤیٚ هەمی‌یێ .. خودیٚ ئایەتێن ئاشکەرا دەم بـۆ دەمـی نیشـا خـەلکی ددەت ، دا ئەو دلێن غافل هشیار بکەت ، وهزرێن ڤەشـارتی ئاشـکەرا بکـەت ، ونەفسێن تاری بهژێنت وروهن بکەت ، ئەگەر د ناڤ خـەلکی دا هنـدەك هـەبن عیبرەتیٚ ژ وی تشتی ببینن یێ دبینن !

ئەگەر نـه .. دیـرۆك گەلـەك جـاران یـا هاتی‌یـه دوبـارەکرن ﴿ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ ۝٤٠ ﴾ (القصص : ٤٠) .